Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го ЛИПНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 18, 1978 No. 160. VOL. LXXXV.

КООРДИНАЦІЙНИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНЦІВ В ЕВРОПІ ВИЗНАЧУЄ НАПРЯМНІ, ЗАКЛИКАЄ ДО АКЦІЇ

Аахен, Західня Німеччина (КОУГЦУ). — У середу, 28-го червня 1978 року, в м. Аахені, Західня Німеччина, відбулося чергове засідання Президії Координаційного Осередку Українських Центральних і Крайових Установ в Европі. На цьому засіданні Президія зробила підсумки з проробленої праці, обговорила різні справи і питання, зв'язані з діяльністю КОУГЦУ та прийняла відповідні рішення і постанови, між ними такі:

Президія КОУГЦУ вітає Блаженнішого Патріярха Йосифа І з його 85-літтям і 15-літтям з часу його звільнення зі заслання та заявляє свою всебічну підтримку змаганням за патріярхат ПУКЦ, вітає Блаженнішого Митрополита Мстислава з його 80-літтям, і бажає обидвом Первоієрархам кріпкого здоров'я, сил і витривалости в їхній Архипастирській духовній праці.

Цього року припадають важливі історичні роковини, а саме: 60-ліття проголошення Української Державности, 60-ліття Гетьманської Держави, 60-ліття проголошення Західньої Української Народної Республіки, 60-ліття Крутянського Чину та 40-ліття смерти сл. пам. полк. Євгена Коновальця, основоположника УВО й ОУН, Президія КОУГЦУ радіє, що його членство гідно й належно відзначує згадані історичні роковини.

Приймаючи до уваги, що цього року відбуватимуться важливі своїм значенням конгреси — Черговий Конгрес КОУГЦГ і Третій Конгрес СКВУ, Президія КОУГЦУ закликає все своє членство провести потрібну й належну підготовку до активної участи в згаданих Конгресах, вирівняти свої членські зобов'язання і вислати на обидва конгреси своїх делегатів, щоб усі члени КОУГЦУ — суспільно-громадські установи, організації і товариства були належно заступлені й репрезентовані на тих конгресах.

Президія КОУГЦУ закликає своє членство скріпити й посилити свою громадську організовану діяльність, звертаючи при тому особливу увагу на українське шкільництво, молодь і студентство та активізацію молодого покоління в українському громадському житті. Президія КОУГЦУ ще раз наголошує важливе значення заочного та семінарійного навчання для української середньої і високошкільної молоді, яка існує в рамках Інституту суспільно-політичної освіти та закликає українську молодь користати зі згаданого навчання, а також включитися в акцію за постійне вживання української мови:

Президія КОУГЦУ звертає увагу Проводам громадських установ і організацій на важливу ролю Суспільної Опіки серед українського громадянства та закликає їх розгортати харитативну діяльність, опікуватися немічними, самітніми емеритами, вдовами, сиротами та новими втікачами, а теж дбати за втримання могил і пам'ятників на цвинтарях.

(Закінчення на ст. 4-ій)

Понад 900 пластунів зголосилося на Міжкрайову Зустріч в Едмонтоні

Торонто (КПС). — Відкриття Міжкрайової Пластової Зустрічі в Едмонтоні відбудеться в п'ятницю, 4 серпня, на українській оселі біля Едмонтону. До участи в МПЗ зголосилося понад дев'ятсот пластунів і пластунок з усіх країн, де під цю пору діє Пласт. З далекої Австралії приїжджає 19 осіб з Аргентини 2, з Німеччини та Італії 18, з Франції 3, з Англії 12, з ЗСА 400, а з Канади 408. Це не включає проводів МПЗ та підтаборів. В МПЗ'78 візьмуть участь Начальний Пластун, пл. сен. Ю. Старосольський, голова Головної Пластової Булави, пл. сен. Л. Романків, та голови або представники всіх крайових пластових організацій.

В п'ятницю, в „День Дружби", пластова молодь матиме змогу запізнатися, а в суботу, в „День Змагів" будуть відбуватися міжгурткові змагання з пластування і спорту. В неділю пластова молодь візьме участь у Службі Божій та виступить в програмі Українського Дня, який саме тоді організує в Українському Селі провінційна Рада Комітету Українців Канади. Вечером відбудеться святочна ватра, присвячена 60-літтю відновлення державности. В понеділок усі поїдуть оглянути Едмонтон та подивитися на Commonwealth Games. По полудні пластуни і пластунки виступлять в Парку Гавриленка з вправами, а вечером будуть забавлятися на забаві. У вівторок пл. групи відвідають українські поселення недалеко Едмонтону, а в середу всі вирушають в Скелясті гори на мандрівки на альпіністику. Наймолодші будуть таборувати на індіянській резервації біля Морлі і матимуть небувалу нагоду запізнатися з життям і звичаями індіян. На цім же місці відбудеться закриття МПЗ'78 в днях 16 і 17 серпня.

Крайова Пластова Старшина в Канаді старається допомогти позаморським пластунам і пластункам прибути на МПЗ, спеціяльно з таких країн, як Аргентина, які без фінансової допомоги не зможуть взяти участи в МПЗ'78.

Крайова Пластова Старшина закликає людей доброї волі, а спеціяльно бувших пластунів сеньорів, допомогти в цім „добрім ділі". Пожертви прохається слати до канцелярії КПС, 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1n2, а чеки виставляти на Plast — Ukrainian Youth Organization of Canada.

Відзначать річницю боїв Української Дивізії під Бродами

Лігайтон, Па. (О. Л-ий). — Як і минулими роками, Станиці Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА у Філядельфії та Лігайтоні відзначуть в неділю, 23-го липня ц. р., на оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні 34-ту річницю боїв Української Дивізії в районі Бродів у липні 1944 р. проти московської Червоної армії.

В 11-ій год. перед полуднем кол. військовий капелян Дивізії і сам учасник боїв під Бродами о. Богдан Левицький відслужить при співучасті інших священиків Службу Божу в намірені українського народу й війська, а опісля Панахиду за поляглих вояків Дивізії.

Після церковних відправ відбудеться о год. 1:30 по пол. спільна зустріч за обідом колишніх вояків Дивізії, їхніх родин та гостей, під час якої слово з нагоди 34-ої річниці боїв під Бродами виголосить учасник тих боїв інж. Михайло Ліщинський.

БЕРЛІНЦІ ПОДИВЛЯЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА КАРТЕРА ПІД ЧАС „МІСЬКОЇ ЗУСТРІЧІ"

Під час відвідин у Берліні: президент Джіммі Картер з дружиною Розалін, їдучи відкритим автом вулицями Берліну в товаристві бургомістра Дітріха Штоббе та західньо-німецького канцлера Гельмута Шмідта (справа) відповідає на ентузіястичні привітання берлінців.

Берлін. Минулої суботи, 15-го липня, президент Джіммі Картер під час практикованої ним в Америці „міської зустрічі" з місцевим населенням майже одну годину відповідав на запити приблизно одної тисячі берлінців, які не скривали свого захоплення і подиву до американського президента. Зустріч відбулася під час відвідин президента Картера в тому поділеному совєтським „муром ганьби" місті, яке — згідно із висловленою президентом Картером в німецькій мові заявою „щоб колинебудь не сталося, залишиться вільним" („Вас іммер зай, Берлін бляйбт фрай!"). Президент Картер відвідав Берлін в товаристві своєї дружини Розалін та західньонімецького канцлера Гельмута Шмідта, проти якого східньонімецькі комуністи та їх совєтські покровителі протестували тим, що сповільнили автомобільний рух на автостраді, яка веде 110 миль через територію комуністичної Східньої Німеччини із Заходу до Берліну. Три західні великодержави: Британія, Франція і ЗСА, під опікою яких перебуває Берлін від часу Другої світової війни, формально запротестували проти того тенденційно спричиненого сповільнення руху на автостраді із Заходу до Берліну. Крім запитів і відповідей на „міському зібранні", президент Картер оглянув також побілений з нагоди його відвідин східньонімецькими комуністами берлінський „мур ганьби". Коли президент Картер опісля їхав вулицями міста на летовище, щоб уже літаком вернутися назад до Бонну, столиці Західньої Німеччини, його ентузіястично вітали яких 150,000 берлінців. Президент ЗСА перебував в Німеччині на економічних нарадах з чоловими представниками інших західніх великодержав.

ВЕНС І ҐРОМИКО НЕ ЗЛІКВІДУВАЛИ РОЗБІЖНОСТЕЙ ЩОДО САЛТ II

Женева. — Після дводенних нарад у цьому швайцарському місті державний секретар Сайрус Венс і совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико в четвер, 13-го липня, повідомили, що виринули „нові ідеї", які повинні причинитися до майбутнього підписання нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), але недвозначно натякнули, що покищо не пощастило зліквідувати головних розбіжностей в поглядах ЗСА і Совєтського Союзу щодо того договору.

Венс і Ґромико старалися надати переговорам якнайбільш позитивну оцінку, твердячи, що ці переговори були „корисні і конструктивні", але обидва оминали слово „прогрес". Крім того, переговори проходили в досить напруженій атмосфері з уваги на судові розправи над совєтськими дисидентами Анатолієм Щаранським, Александром Ґінзбурґом і Вікторасом Петкусом. Хоча Ґромико відмовлявся входити в дискусії з кореспондентами щодо тих судових розправ, заявляючи, що це „внутрішня справа Совєтського Союзу", то відомо, що Венс передав на його руки звернення президента Джіммі Картера до совєтського ватажка Леоніда Брежнєва, в якому Президент таврує самі судові розправи і загальне переслідування іна-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Китай і Албанія підтверджують інформації про зірвання співпраці

Токіо/Відень. — Асоссієйтед Пресс інформує, що уряд Китайської Народної Республіки формально проголосив, що Китай припиняє всяку економічну, військову і технологічну допомогу для Албанії з огляду на те, що албанські керівники розпочали неперебірчиву кампанію проти теперішнього китайського керівництва і закордонної політики Китаю. Знову ж Ройтер повідомляє з Відня, що там албанський уряд поширив інформацію, що теперішні керівники КНР ведуть тепер таку політику, яка противиться принципам марксизму-ленінізму і пролетарському інтернаціоналізмові, а нав'язуючи зв'язки з країнами капіталістичного світу, вони, мовляв, не можуть виконати своїх зобов'язань супроти Албанії. Албанське пресове агенство при тому підтвердило правдивість китайської інформації про припинення допомоги, кажучи, що Китай забрав з Албанії усіх своїх військових й технічних дорадників.

ЩАРАНСЬКОГО ЗАСУДИЛИ НА 13 РОКІВ В'ЯЗНИЦІ І КАТОРГИ, ПРОТЕСТИ НА ЗАХОДІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Москва. — Минулої п'ятниці, 14-го липня, совєтський суд засудив на 13 років ув'язнення і каторги відомого совєтського дисидента Анатолія Б. Щаранського, не зважаючи на всі протести на Заході, включно із особистим виступом в обороні Щаранського президента Джіммі Картера та поважної загрози, що суд і засуд Щаранського може ще більше „охолодити" вже і так від деякого часу досить холодні американсько-совєтські відносини. Щаранського судили за „зраду батьківщини", обвинувачуючи його у співпраці з американською Центральною Розвідчою Агенцією, що президент Картер свого часу особисто заперечив. Також на суді Щаранський заперечив усі видвигнені проти нього обвинувачення. Із засудом Щаранського збільшилися також протести на Заході проти того суду і засуду, проти якого займають становище державні мужі, парляменти та різні групи населення. З

Анатолій Щаранський

поінформованих джерел також подається, що з американського боку були і продовжуються спроби виміняти Щаранського за засуджених в Америці совєтських шпигунів, чи в інший спосіб добитися його звільнення та випуску на Захід, але досі безуспішні.

Янґ вияснює свою заяву про „політв'язнів" у ЗСА

Женева. — Минулого четверга, 13-го липня, Андрю Янґ, амбасадор ЗСА до Об'єднаних Націй, на спеціяльно скликаній пресовій конференції заявив, що в своєму інтерв'ю він цілком „не утотожнював стану політичної свободи в ЗСА зі станом у Совєтському Союзі" і не знає випадку, щоб в Америці хтонебудь був засуджений чи покараний за те, що наглядав над виконанням урядом ЗСА зобов'язань щодо прав людини, зазначуючи, що вповні погоджується з гострими протестами президента Джіммі Картера і державного секретаря Сайруса Венса в справі переслідування дисидентів у Совєтському Союзі і підтримує рух в обороні людських прав в цілому світі, включно з обороною жидівського населення в Совєтському Союзі.

Цю заяву Янґ виголосив день після того, як в інтерв'ю з европейськими кореспондентами він, коментуючи судові розправи над совєтськими дисидентами Анатолієм Щаранським і Александром Ґінзбурґом, сказав, що не треба драматизувати справи совєтських дисидентів, бо в ЗСА теж є „сотні, а може і тисячі політичних в'язнів".

Інтерв'ю з Янґом викликало гостру реакцію в Конґресі ЗСА, де багато законодавців вимагали, щоб він зрезиґнував з посту амбасадора до ОН, а інші закликали президента Картера негайно звільнити його. Президент Картер з Вашінґтону телефонним шляхом доручив державному секретареві Венсові, який в Женеві переговорював зі совєтським міністром закордонних справ щодо нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), щоб поговорив з Янґом про його заяву щодо здогадних американських політв'язнів, хоча і сам Венс, як твердять його дорадники, був „страшно обурений" заявою Янґа, бо вважає її цілком безпідставною і шкідливою для інтересів ЗСА і для совєтських дисидентів, в обороні яких уряд ЗСА зайняв гостре становище.

Пояснюючи свою заяву після розмови з Венсом, Янґ не відкликав свого твердження, що в ЗСА є політичні в'язні, але сказав, що преса „неправильно інтерпретувала" його вислів.

Того самого дня, в четвер, 13-го липня, совєтське пресове аґентство ТАСС, як і передбачувано на Заході, повідомило про заяву Янґа, твердячи, що „високий урядовець" адміністрації президента Картера „признав", що в ЗСА є політичні в'язні, і то саме в час, коли Президент засуджував судові розправи над совєтськими дисидентами

55 сенаторів звернулись до Брежнєва в справі обвинувачених кореспондентів

Вашінґтон. — Більшість членів сенату З'єднаних Стейтів Америки звернулися в четвер, 13-го липня ц. р., із закликом до Леоніда І. Брежнєва, щоб він особисто інтервеніював в справі двох американських кореспондентів Креґа Вітнія з „Ню Йорк Таймсу" і Геролда Папейра з „Балтимор Сан", яких совєтський суд в Москві намагається притягнути до відповідальности за нібито „наклеп" на Державний Комітет совєтського телебачення і радіо при передаванні інформацій з Тбілісі, Грузинська ССР, коли там відбувався політичний процес над грузинським дисидентом, членом Грузинської Гельсінкської Групи Звіядом Гамсакурдією, який, згідно із совєтськими інформаціями, „покаявся" і „попросив вибачення" в суді.

В листі, заініційованому сенатором Джозефом Р. Байденом, демократом з Делевару, який є головою Сенатської підкомісії для закордонних спав, 55 сенаторів закликають Брежнєва, щоб він особисто зацікавився справою кореспондентів і подбав про те, щоб обвинувачення, яке дуже шкодить американсько-совєтській співпраці, було зняте зі судових актів. Суд над обидвома згаданими кореспондентами повинен відбутися у вівторок, 18-го липня. Сенатори пригадують, що „обвинувачення проти Вітнія і Пайпера є найсерйознішим закидом, яке колинебудь висували совєтські чинники супроти закордонних журналістів". Американські законодавці покликуються при тому на Гельсінкську угоду, яку підписав Совєтський Союз і 34 інші держави світу на Европейській конференції в Гельсінках в 1975 році, і висловлюють надію, що судова справа проти двох кореспондентів американських часописів буде позитивно полагоджена, бо у іншому випадку вона може неґативно вплинути на відносини і збільшити напруженість між обидвома країнами.

„Я ХОЧУ ВМЕРТИ ГРОМАДЯНИНОМ США" — ПИСАВ ОСАДЧИЙ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР) — „Я хочу вмерти громадянином США — країни, яка, згідно з моїми глибокими переконаннями, є фортецею миру, справедливости, свободи і приятелем українців і України", — писав Михайло Осадчий, „безвинно репресований український літератор", як він сам себе окреслює — в листі „До американського народу, Сенату і президента США Дж. Картера", датованому 22-го січня цього 1978-го року і опублікованому у самвидаві, який тепер одержано на Заході. Слід пригадати, що Осадчий, автор повісті „Більмо", був попередньо суджений в 1966 році і, після дворічного ув'язнення в таборах, арештований вдруге в 1972 році. Повний текст листа Осадчого звучить:

Михайло Осадчий

„До американського народу, Сенату і президента Дж. Картера.

Сьомий рік я перебуваю в найстрашнішому в світі концтаборі для політв'язнів-рецидавістів. Адреса табору: Мордовія, Сосновка, ЖХ 325/1-6, СРСР.

Мені 41 років. Українець. Одружений, маю двоє дітей (11 і 9 років), матір — 70 років. Коли я був ще на волі, друкувався ряд моїх літературно-мистуцьких творів; я захистив дисертацію і Всесоюзна атестаційна комісія затвердила за мною ступінь кандидата філологічних наук; друкувалося чимало моїх літературознавчих есеїв; працював я старшим викладачем на Львівському університеті й в інших закладах.

Без будь-якої підстави я був двічі репресований — в 1965 і 1972 роках — з політичних міркувань. В ув'язненні перебуваю до сьогодні.

Органи КҐБ не тільки позбавили мене можливости займатися літературно-мистецькою діяльністю, але й прирекли на смерть. За надруковану на Заході повість „Більмо" мене засудили на 7 років таборів особливого режиму і 3 роки заслання на Сибірі. З метою скоріше знищити мене в 1974 році КҐБ руками кримінальників побив мою стару матір, мене на пересильному пункті в Потьмі (5 січня 1975 року), а мого 33-річного брата — Володимира Ґриґоровича Осадчого — вбив теж руками кримінальних злочинців — 5 квітня 1975 року в Сумах.

Мене попереджували, що мене вб'ють на засланні. До зслання, себто наміченої мені смерти, залишилося менше як рік. Я знаю, що жодна (?) світова суспільність не спасе мене, приреченого на неймовірні пониження, безправного раба.

Я хочу вмерти громадянином США — країни, яка, згідно з моїми глибокими переконаннями, є фортецею миру, справедливости, свободи і приятелем українців і України.

22 січня 1978

Михайло Осадчий
безвинно репресований український літератор".

Викрадено 1-ий том споминів Д. Шумука

Париж (УІС „Смолоскип"). — В ніч з 3 на 4 липня 1978 року в поїзді „Орієнт Експресс", який їхав з Букарешту (Румунія) до Парижу, невідомий осібняк викрав у представника „Смолоскипу" копію споминів Данила Шумука (1-ий том), копію оригіналу московської „Хроніки біжучих подій" ч. 48, вірші деяких українських політв'язнів і деякі інші самвидавні матеріяли.

Подія ця трапилася так: два представники „Смолоскипу" ввійшли в Мюнхені до поїзду „Орієнт Експресс" о год. 8.38 увечері, який приїхав з Букарешту до Мюнхену. Вони зайняли місця в кабіні, у вагоні 1-ої кляси, де вже сиділи пасажири, які говорили слов'янською мовою. Непомітно до тієї самої кабіни ввійшов невідомий чоловік, який, як з'ясувалося згодом, крутився недалеко представників „Смолоскипу" на станції у Мюнхені. Представник „Смолоскипу" З. по дорозі читав коректу 1-го тому творів М. Хвильового, а також переглядав самвидавні матеріяли, не звертаючи уваги на свого сусіда, який мовчав і читав газету в німецькій мові. У Штутґарті один з представників „Смолоскипу" вийшов і в кабіні залишився лише З. разом з іншими пасажирами. Не доїжджаючи до Нансі (вже Франція) З. вийшов до туалети і залишив на своєму місці торбу з самвидавними матеріялами, течку, в якій були його особисті речі і гроші та валізку. Будучи в туалеті, поїзд почав сповільняти рух і тоді та людина, яка ввійшла до поїзду в Мюнхені, вхопила торбу з самвидавними матеріялами і, згідно з розповіддю свідків, прожогом кинулась до наступного вагону. Коли поїзд зупинився в Нансі, невідомий вискочив з вагону і зник у натовпі людей. Представник „Смолоскипу" З., повернувшись на своє місце, застав свою течку недоторкненою й інші його речі, а торба з матеріялами зникла. Зразу в Нансі на станції він зголосив цей інцидент поліції, а на станції в Парижі — поліції і адміністрації залізниць.

Оригінали всіх документів, за винятком „Хроніки біжучих подій" ч. 48, інші представники „Смолоскипу", які перебували в Европі, довезли щасливо до ЗСА.

Кардинал Вишинський кандидатом на нагороду Нобля

Варшава. — Польська католицька газета „Слово Повшехне" інформує, що Люблинський католицький університет висунув кандидатуру примаса Польської Церкви кардинала Стефана Вишинського на нагороду Нобля. Аналогічну пропозицію раніше висунув був Всесвітній Союз християнських демократів. В листі деканату Люблинського університету до членів Нобелівського Комітету між іншим говориться, що „Кардинал Вишинський став символом найвищого людського достоїнства не тільки в Польщі, але також в інших країнах світу, бо його діяльність в обороні Церкви і людини стала вказівкою для інших, які ведуть змаг за права людини і свободу релігії".

Кардиналові С. Вишинському сповнилося тепер 77 років життя. В останніх роках він переніс дві тяжкі шлункові операції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Страх Москви

Останнім часом совєтські верховоди знову посилили свої напади на „Голос Америки", „Радіо Свобода" і „Радіо Вільна Европа", які передають програми до Совєтського Союзу та його сателітів мовами народів СССР і комуністичних країн-сателітів, закидуючи тим радіовисильням, що вони „втручаються у внутрішні справи" держав комуністичного бльоку і таким чином, мовляв, порушують постанови Гельсінкської угоди.

Ці совєтські закиди — це явний абсурд і тотальне перекручування фактів, бо не згадані американські радіостанції, а Москва порушує Гельсінкську угоду своїм заглушуванням передач „Радіо Свобода" і „Радіо Вільна Европа", як теж своїми безпідставними наклепами на ті радіостанції і на „Голос Америки". Гельсінкська угода, яку підписав сам совєтський ватажок Леонід Брежнєв, містить таку постанову: „Держави-учасники відмічують зріст у поширенні інформацій шляхом радіо і висловлюють надію, що цей процес продовжуватиметься".

Совєтські верховоди здійснюють цю постанову... заглушуванням радіопередач американських та інших західніх радіостанцій. Це заглушення противиться також постанові Гельсікської угоди, яка стосується „вільнішого обміну думками, інформаціями та ідеями", на яку Брежнєв теж погодився. Але совєтські верховоди, починаючи від Леніна, відомі з постійного ламання всіх міжнародних угод. Адже Москва теж не додержується Універсальної Декляреції Прав Людини, що її схвалила Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй в 1948-му році, яка містить постанову: „Кожному запевнюється право свободи опінії і вислову. Це право включає свободу поширювати інформації та ідеї будь-якими засобами та не зважаючи на кордони".

Диктаторська і віроломна Москва порушує постанови Гельсінкської угоди та Універсальної Декляреції Прав Людини, бо боїться правди. „Радіо Свобода", „Радіо Вільна Европа" і „Голос Америки" передають тільки правдиві вістки та інформації, як теж базовані на незаперечних фактах коментарі, а не займаються „пропагандою, видумками і наклепами", як це твердить Кремль. Для диктаторських режимів правдиві інформації дуже небезпечні і тому в Совєтському Союзі є понад 3,000 інсталяцій для заглушування передач із Заходу і Москва видає астрономічні суми на це заглушування, значно більші, ніж на власні пропагандивні передачі за кордон. Черговим прикладом і доказом страху Москви перед правдою можуть послужити старання совєтських властей притягнути до судової відповідальности американських журналістів Крейга Вітні та Геролда Пайпера нібито за „наклепи", а фактично за те, що вони у своїх репортажах, поміщених у „Ню Йорк Таймсі" і „Балтимор Сан", цитували твердження совєтських громадян, які не подобалися Кремлеві.

Цілком відмінно виглядає ситуація у вільному світі. В Америці, наприклад, де уряд і нарід не бояться правди, ані навіть совєтської пропаганди, ніхто і не думає заглушувати передач совєтських радіостанцій, чи передач з інших комуністичних країн. Американський уряд також не цензурує вісток чи репортажів закордонних кореспондентів, включно із совєтськими. Кожний американець, якщо тільки хоче, може день і ніч слухати радіопередачі з комуністичних країн та читати комуністичну пресу, закордонну чи місцеву, без жадної перешкоди з боку уряду.

У Совєтському Союзі власті посилюють напади на радіопередачі із Заходу і на закордонних журналістів та скріплюють свої інсталяції для заглушування закордонних передач саме тепер, коли в тій комуно-московській тюрмі народів та в її сателітах пожвавішала діяльність борців за політичні, національні та загальнолюдські права.

Передачі „Радіо Свобода", „Радіо Вільна Европа" та „Голосу Америки" відіграють преважливу ролю, подаючи населенню Совєтського Союзу та його сателітів правдиві інформації, яких вони не можуть одержати з інших джерел, зокрема не можуть одержати їх з контрольованої компартіями преси та з інших засобів масової інформації, чи радше дезінформації. Мавши правдиві інформації та знаючи правду, народи Совєтського Союзу і сателітів будуть ще з більшим успіхом вести свої змагання за національні, політичні та всі інші права. Тому Москва цієї правди так дуже боїться і проти неї воює.

П. Росіко

ВІРШІ З В'ЯЗНИЦІ, ЩО СВІДЧАТЬ ПРО ВЕЛИКЕ ГОРЕ

[Василь Стус „Свіча в свічаді", поезії. Упорядкування: Марко Царинник і Вольфрам Бурґардт. Передмова: Марко Царинник. Сучасність. 1977, ст. 126.]

Серед нашого суспільства ще є група правдивих гуманістів, які віддають силу, енергію і, можливо, гроші, щоб поінформувати українство в діяспорі та людей вільного світу про те, що діється в червоному царстві. Якщо судити по тому, що пишеться в наших часописах, то виходить, що небагато вже цікавляться долею тих, які намагаються протидіяти тотальній русифікації українства в Україні. Дотепер ми не зустрічали відгуку на згадану збірку поезії, в якій є великий розділ „Вірші з в'язниці", в яких поет Стус намагається висказати тяжке горе, яке його спіткало лише тому, що він став в обороні переслідуваних за справедливість і збереження національної ідентичности нашого народу.

Молодий (нар. 1938 р.) поет свідчить про те, де він опинився: „за ґратами, за вартами, розбурхлий на сльозах", а його перебування — це

Рад-соц-конц-таборів
Союз,
котрий Господь забув.

Диявол теж забув,
тепер
тут править інший
бог —
марксист, расист
і людожер,
один за трьох.

Оборонець справедливости опинився в пеклі печорського концетраку, де будують людоненависницьке царство на кістках і крові невинних людей. І протиставлення цьому злочинові, і психічні й душевні страждання — все перетворюються в сказ, в лють, немов пропасниць; тоді він хоче знати відповідь на питання: чи буду вільний, чи повернеться до рідних „бодай душею голою, бодай

пречистими і білими
кістьми.
Чи ж нами втішиться
наш рідний край,
заграє радісна зоря
над нами..."

Та замість відповіді — гробове мовчання... А може в спомині минулім знайдеться хоч слабкий промінчик світла? Ні! То було середовище, де слова — облуда, а люди — зрада. Серед них залишилися його батьки. Поет знає, що їм коїться також велике горе. В нього подвійне страждання. А що люди на це? Чи кожен з них зокрема застановиться над сутністю власного життя, над тим, куди провадить ту людину життєва дорога

на цій страшній
люциперській роботі,
де все людською мукою
взялось?

Поет розуміє, що людина знайде там, потойбіч людського страху, одвічне: а шлях до нього тяжкий. Тому, що душа й тіло — це неподільне життя людини, тілесні болі й страждання спричиняють такі переживання, які викликують відчай або психологічний дисонанс — розладнання психологічної структури.

Ці дуже небезпечні хвилини поет переживе. Він часто застановлятиметься над глибшою причиною трагічної долі його і народу. Він ніби зрозуміє, що те, що є нині в світі — це наслідки вчинків:

Світ залито густою
смолою
передум, перезла,
перемсти.
Тож існуй під своєю
добою,
і волай, і клени,
і прости.

На грані життя і смерти поет часто висказуватиме душевні переживання. Зовсім можливо, що це сприяє відпруженню, без якого людина психологічно заломлюється. Надія на співчуття — це також великий чинник, який у своєрідний спосіб оберігає нещасливу людину від повної безнадії, яка може допровадити нещасливця до каліцтва чи самогубства. Через самопосвяту до кращого завтра — це також може бути спасаючою іскрою одержимої людини. Стійкість характеру — важлива прикмета в житті взагалі, а в неволі зокрема.

Погане здоров'я поета — це ще одне сумне явище, яке посилює горе й страждання. Бувають такі дні, що він і вночі їх переживає. Тоді нема можливости психологічному відпруженню і він переживає подвійно. В такому стані тяжко стриматися, щоб не висказати те, чого не сказав би в зрівноваженім настрої.

Оточення і умови, в яких приходиться животіти поетові, викликають в нього дуже сумний образ, бо

сьогодні — згибіло,
майбутнього нема.
Щось на душі лежить,
чого повік не збути,
ні з серця вирвати.
Тюрма — тюрми
тюрма!
- - - - - - -
Чи в світі є сурма,
що по мені заграє
останньої вже, щоб
більше не воскрес...

І знову насниться поетові дитинство, та й там

ні друга поблизу нема,
ні подруги немає.

Самітність... та ще й в ув'язниці, де цькує й насміхається душогубець і са-

(Продовження на стор. 3-ій)

Я. Гайвас

ФІНАНСИ СКВУ

(2)

Не зважаючи на пізню пору й цілий ряд недоліків, не може бути й сумніву, що наша громада відгукнеться на невідхильні потреби СКВУ і, хоч припізнено, зложить потрібні фонди на переведення Конгресу та на успішне започаткування поширеної й піднесеної на вищий щабель діяльности нового Секретаріяту СКВУ. Та на цьому, на тому одноразовому „подвизі", проблема не вичерпується. Це тільки перший крок, це тільки початок дальших плянових, постійних і безперервних заходів для здобуття фінансів для СКВУ, щоб задоволити постійно зростаючі потреби й уможливити ріст і розгортання роботи на нові успіхи.

Мабуть не треба доказувати, що ми всі не лише згідні в тому, що СКВУ повинен робити значно більше, як це має місце тепер, але ми хочемо, щоб він виповняв більше місце в нашому громадському житті й відігравав в ньому більшу ролю, як дотепер. Цього ми, очевидно, не досягнемо ніякою ухвалою, ані резолюцією, це може статися тільки тоді, коли зростуть і поширяться суспільні функції СКВУ в нашому житті. Як уже згадано, про це рішатимуть і це уможливлять фінансові засоби, які ми йому дамо до диспозиції.

Тут не місце, — для цього ми також не маємо потрібних даних, — щоб обговорювати майбутній бюджет СКВУ, ані зупинятися в деталях над пляном і програмою його діяльности на новому етапі, який почнеться Третім Конгресом. Над тим будуть застановлятися учасники Конгресу, це простудіюють Конгресові комісії, це ухвалить пленум Конгресу, а опісля новообрані органи, а в першу чергу Секретаріят, будуть на тій базі і в тих рамках виносити свої рішення. Одначе, вже тепер можна і конче треба підкреслити, що дотеперішній бюджет, дотеперішні засоби, які ми давали СКВУ до диспозиції, стоять у великій диспропорції до того, чого ми від нього вимагали й очікували, для чого його створили. Значить, мусимо починати від значного піднесення бюджету, а тим самим наших збірок.

Щоб добитися цього, треба застановитися і піднайти нові заходи, треба шукати нового підходу до фінансування СКВУ. На деякі з тих нових заходів, можна сказати, на основні заходи, які являються передумовою успіху, хочемо тут звернути увагу. Фінансовий референт Секретаріяту СКВУ, Ф. Мартинюк, у надрукованій у „Віснику СКВУ" статті „Аналіза фінансів СКВУ, 1974-1976", свого часу писав:

„Перед тим, як представити свої спостереження про фінансову ситуацію, яка впродовж трьох років завдає нам великі труднощі, я хотів би з'ясувати статутові положення, на підставі яких ми зобов'язані вести нашу діяльність.

Стаття пар. 20 Статуту Світового Конгресу Вільних Українців постановляє, що:

Фінанси Секретаріяту складаються із:

а) загального оподаткування українців у вільному світі на потреби СКВУ, за узгідненням з центральною репрезентацією даної країни;

б) щорічних вплат усіх членів СКВУ за нормою, яку устійнює Секретаріят,

в) добровільних пожертв і дотацій.

Пленум Секретаріяту схвалює на пропозицію скарбника щорічний бюджет. Невплачення бюджетового зобов'язання впродовж двох років припиняє дану організацію у членських правах і позбавляє її права участи в органах СКВУ та в черговому Конгресі СКВУ".

Зупинімося над точкою „а" пар. 20 статуту СКВУ. Як з першою частиною тієї точки кожен без вагання погодиться — загальне „оподаткування українців у вільному світі на потреби СКВУ", — бо вона становить очевидну і єдино можливу підставу для придбання потрібних засобів, так друга частина виразно комплікує висловлений в першій частині постулят загального оподаткування, зумовляючи його „узгідненням з центральною репрезентацією даної країни", а ця передумова узгіднення на практиці веде до неможливости виконати цей постулят.

Чому Конгрес СКВУ, в даному разі Третій Конгрес, не мав би виразно і без усіляких передумов рішати „загальне оподаткування українців у вільному світі на потреби СКВУ", а вже як це рішення будуть переводити в життя причасні до цього установи й люди, будуть вони шукати узгіднень, домовлень і т. д. Конгрес становить морально і фактично найвище тіло діяспори, на ньому будуть і представники центральних репрезентацій і представники всіх організацій, що входять у склад СКВУ, це направду своєрідний наш „світовий парлямент", тобто, найістотніша і найповніша репрезентація української громадськости у світі. Тож чи саме таке тіло не є найбільше компетентне і направду покликане ухвалити в нашому імені загальне оподаткування і визначити його рамову висоту?

Така розв'язка матиме далекойдучі позитивні наслідки, в першу чергу, морального порядку, а з другого боку, вона створить якнайширшу фактичну фінансову базу і таким чином забезпечить фінансування діяльности СКВУ і уможливить виконування всього того, для чого він покликаний. Очевидно, що сама собою ухвала ще не значить, що це буде виконане. Для переведення цього треба буде людей, окремого людського апарату.

Існуючі загально-крайові репрезентації занадто переобтяжені своїми збірками і своїми справами, щоб могти присвятити відповідну увагу цьому новому нелегкому завданню. Та ще й до того наші вимоги до них, до їхньої діяльности і їхніх успіхів зростають і далі зростатимуть. Отже, в їхній системі мусять бути додаткові люди, власне додатковий апарат, який виконав би це завдання, його і тільки його пильнував і за нього відповідав. Відповідальність цього апарату, цих заанґажованих до організування фінансів СКВУ людей, мусить бути в двох напрямах. Вони, як члени системи крайових репрезентатій, мусять відповідати й відчитуватися перед нами, але, як чинник, що працює для СКВУ, мусять звітувати й відчитуватися перед його органами. Значить, ми повинні зформулювати точку „а" в такий спосіб: „загальне оподаткування українців у вільному світі на потреби СКВУ, переводжене при допомозі і в співпраці з центральною репрезентацією даною країни". Треба виразно наголосити, що йдеться про безсумнівне і ясне статутове забезпечення двох постулятів: створення формально-правничої бази для заіснування

(Закінчення зі стор. 3-ої)

Леся Лисак-Тивонюк

ЧЕРЕШНІ

Проходила по базарі і побачила перші черешні. Зупинилася. Черешні прикували мої очі своїм виглядом — були дуже великі, темнобагряні, свіжі. Пізнати було, що спеціяльно плекані.

Мигнула думка: коли в нас, вдома, доспівали черешні, це був початок справжнього літа. Думки пішли туди, додому...

Побачила в уяві бабунин черешневий сад. Дерева — черешні високі-високі, мов дуби крислаті. Мабуть багато їм років. Та ягоди родять щедро-прещедро. Пишні корони аж багряніють від них. Ах, як тоді кортіло поласувати ними, та дарма. Щоб нарвати ягід, треба було мати високу драбину, вилізти туди, де починалися гілки, а відтак треба було відваги й акробатичної зручности видряпатися там, де було найбільше ягід.

Хлопцям, що пасли корови, не доручали такого завдання, мовляв: молоде, ще впаде з черешні і буде біда. Зате не боявся лізти на найвище дерево дядько Хведір, колишній Усусус, статочний, завжди спокійний і усміхнений господар.

Признаюсь, що стоячи під деревом, я тремтіла з остраху, щоб дядько, борони Боже, не впав. А він спокійно, по-господарськи, рвав ягоди. Спеціяльним гачком пригинав гілки, кидав черешні у кошик, зроблений з лика. Наповнивши кошик, злазив, зсипав ягоди до відра.

Щоб дитині не довжився час, кидав з вершечка гілочку з ягодами. Саме ці черешні, зірвані з гілочки, смакували найкраще! Так і бачу ті закосичені багряними ягодами гілочки, що злітали вниз...

Нарвавши ягід, дядько ніс їх бабуні. Бабуня в білому очіпку, з-під якого висувалися космики сивого волосся, вже чекала. Вона якраз спекла хліб на жнива. У нагріту піч насипала черешні, щоб там висохли на узвар, який звали в селі „сушення".

Та не всі черешні бабуня сушила. Значну частину залишала і кожний в хаті міг їсти досхочу, ще й сусідам роздавала. А наступного дня знов топила у хлібній печі і розчиняла тісто на пироги.

Бабуні навіть не приходило на гадку виймати з кожної черешеньки кісточку, як це ми тепер робимо. Де ж бо в неї був час на те! Пекла пироги великі, господарські, повні ягід. Кілька таких пирогів вистачало, щоб наситититися, бо їли їх, мачаючи в сметану.

Не було тоді страху, що якась кісточка може попасти у сліпу кишку, викликати її запалення, яке кінчається операцією. Дивне, що на селі якось ніхто не хворів на таку хворобу.

Якже ж пахли ті бабунині пироги! Пахли свіжістю, сонцем, літом. Бабуня загортала їх у велику скатерть, виткану з ниток, які пряла на кужелі. Клала їх на скриню, яка заступала в сільській хаті стіл. Ця скриня — це було бабунине придане. Багато дечого бачила та стара скриня, окружена з двох боків важкими, масивними лавами... А над лавами, під самою стелею, ряд святих образів. Божа Мати, Ісус Христос, святий Миколай, свята Параскевія, свята Катерина...

Все те стануло перед очима, коли дивилася на перші черешні. Із задуми збудив голос продавця: „Скільки фунтів вам зважити"?

Глипнула на картку з ціною — один фунт доляра і тридцять дев'ять центів. Нівроку, дорогі! Це тому, що привезені з іншого стейту, тому, що перші. Незабаром будуть вони дешевші, хоч може не такі пишні.

— Дайте один фунт — сягнула по гроші. Принесла до хати, порахувала ягідки. Було їх сорок. Скоштувала одну. Смачна, сочиста, та ніби не пахне... А тамті вдома пахли.

Що робити з цим дорогим крамом? Хіба на спомин бабуні спекти кілька пиріжків. Тільки кісточки з ягід вийму, бо тепер вже не ті часи, що колись були. Тобто, я вже не те дитинча, яке дивилося, як черешнева гілка летить вниз просто в руки...

Анатоль Вовк

ПРАВОПИСНА СЕСІЯ ТРЕТЬОГО З'ЇЗДУ ПКУС

(2)

За харківським правописом правило дев'ятки не стосуються географічних назв, за вийнятком АмерИка, АфрИка, СИрія, ПалестИна, ПарИж, РИга, ЄрИхон. Словник Г. Голоскевича, як виразник цього правопису, каже нам, тоже, писати: АргентІна, АтлантІка, БразІлія, БрІтанія, СкандІнавія, ТІроль. (Цей же правопис каже нам писати ВІфлеєм, КІпр, ЛІван, але одночасно: ВавИлон, ЄгИпет, ЄрусалИм.)

Багато наших філологів вже довгі роки твердили і твердять, що до цих „старих" назв з И після дев'ятки треба зарахувати чимало інших давно відомих і широкопоширених географічних назв, які в Голоскевича надруковані з літерою І. Із померлих уже науковців, що були цієї думки, можна назвати О. Ізюмова, В. Сімовича, О. Панейка, І. Зілинського та В. Давиденка. Тільки недавно цю ж саму пропозицію висловлено в статті проф. Б. Струмінського, в журналі „Сучасність".

Тому то в доповіді проф. Славутича особливу вагу має факт, що також він рішуче підтримує пропозицію поширити правило дев'ятки на численні інші крім наведених географічні назви. На його думку И, а не І треба писати в таких назвах: Арґентина, Бразилія, Британія, Единбурґ, Кордильєри, Коринт, Куритиба, Медина, Пенсильванія, Сардинія, Скандинавія та Тироль. (За твердженням доповідача, написання ТИроль рекомендує тепер також проф. Юрій Шевельов-Шерех.) Із географічних назв, де не стосується правило дев'ятки, проф. Славутич є за написанням ЛИван та ОлИмп, відмінно від Голоскевичового словника.

Варто тут відзначити, що навіть у підяремній Україні видно деякий поступ у поширенні правила дев'ятки. Новий ортографічний словник (Київ, 1975 р., 114,000 слів) каже писати — БрИтанія та АтлантИка, хоч у давніших виданнях було (як ще і є в Голоскевича) БрІтанія та АтлантІка.

У дискусії після доповіді порушено одно контроверсійне питання, а саме: чи слід нам писати, за Голоскевичем, Нью-Йорк, чи радше писати цю назву Ню Йорк, бе знаку м'якшення.

Усі дискутанти були згідні у тому, що Голоскевичеве написання назви цього міста (і стейту) зовсім незгідне з автохтонною вимовою цієї нави. Тут можна додати, що тим самим таке написання незгідне з основною настановою „харківського" правопису у справі географічних назв. Так, отже, у першому виданні довідника цього правопису („Український правопис", ДВУ, 1929) написано ясно: „...оскільки які географічні назви ще не мають в українській мові сталих графічних форм, то їх треба транскрибувати по можливості з автохтонних (тубільних) назов, а не з сторонніх джерел, ... у згоді з побажанням міжнародніх географічних конґресів."

Можна догадуватись, що Г. Голоскевич, укладаючи свого словника не знав автохтонної вимови цього міста. Тому він вмістив у словнику, без будь-яких поліпшень, *російську* назву цього міста — Нью-Йорк. Очевидно, із швидким приходом „деукраїнізації" це написання в УССР закріпилося, як корисне окупантові.

Про ще одну проблему нашого правопису чужомовних слів говорив черговий доповідач, проф. Чорній. Це справа передавання літер та звуків Ґ та Г. Доповідач показав на основі джерел, що обидва звуки Г та Ґ, не чужі українській мові, хоч Ґ трапляється порівняно нечасто. У письмі звук Ґ колись передавали іншими літерами, чи комбінаціями літер, звук Ґ на початку слова часом пропускали. Проф. Чорній уважає, що в словнику Голоскевича чужомовне Ґ часто передається непослідовно і він пропонує відповідні поправки. Наприклад, написання такі як „гігієна" та „гегемонія" він уважає немилозвучними та небажаними.

Все таки, „харківський" правопис на думку доповідача (як теж чи не всіх учасників сесії) має щодо передачі чужого Г та Ґ велику перевагу над теперішнім совєтським, в якому від 1933 р. не існує літера Ґ. Заборона цієї літери є, без сумніву, політично умотивована. Як відомо, у російській мові на місце двох українських літер Г та Ґ є лише одна літера Г, яка, одначе, вимовляється як Ґ. Через те російська мова не має можливости передати вірно чужомовний звук Г. Вона передає його тільки наближено — як звук Х. Таку спотворену вимову сучасний совєтський правопис накидає також українській мові, напр. у словах: хокей, Хельсінкі, Хемінгуей.

У дискусії після доповіді говорено про закид, що літеру Ґ з української мови перший усунув покійний проф. І. Огієнко, коли він був міністром освіти і віроісповідань УНР в 1919 р. На це мали б бути докази у надрукованому в Канаді його обіжнику з цього часу. Проф. Славутич, який мав нагоду говорити з покійним на еміґрації, переказав його оправдання, що цей запорядок був зроблений на те, щоб усунути російську вимову в церковних словах грецького походження. Маємо численні докази, що проф. Огієнко, як ректор Кам'янецького університету (1918 р.) і пізніше, як Митрополит Іларіон, визнавав потребу літери Ґ та засуджував викинення її з нашої абетки в 1933 р.

Черговою була доповідь проф. Струмінського „Уваги до „харківського правопису". Він почав її твердженням, з яким важко не погодитися: „Вроджена українцям сварливість дуже утруднює усяку національну працю, отже, і над правописом." У своїй доповіді проф. Струмінський піддав критичній аналізі перше видання правил „харківського" правопису. Це видання (Український правопис Харків, ДВУ, 1929 р.) досі не було доступне у вільному світі так, що напр. автор найновішої популяризації „харківського" правопису, проф. П. Ковалів, не подав його серед своїх джерел. Треба, отже, покласти в заслугу доповідачеві, що він, роздобувши один примірник книжки за залізною заслоною, розмножив його та тим самим удоступнив це цінне історичне джерело українським науковцям у діяспорі.

Немає тут місця, щоб обговорити всі цікаві моменти доповіді. Доповідач підкреслив, що хоч правописні правила 1929 року виправлювано пізніше, деякі його недоліки збереглися в останньому в Україні, сьомому виданні правописного словника Г. Голоскевича з 1930 р. Маємо там, напр. такі російські, незгідні з українською фонетикою, написання географічних назв: Єсь, Кємь, Пєрмь, Кєрчь. Білоруське місто Несвіж (така ж його білоруська вимова) у Голоскевича написане як Нєсвіж, та ще й з позначкою „рос. місто". (Про ці, чужі українській мові написання, писав я вже давніше, у своїй рецензії на „Український правопис" П. Ковалева, який ці росіянізми зберігає. „Америка" з 11.II.1977).

У доповіді проф. Струмінського порушено проблеми апострофа, правопису чужомовних слів і впливу російської мови на правописні правила. Щодо останнього, то доповідач уважає, що в деяких справах не було жадної потреби „малпувати" російську мову, все таки, це зроблено із-за звички.

З дискусії після доповіді варто відзначити проблему апострофа. Ніхто з присутніх не відкидав його принципово, але доповідач, а з ним інші присутні, сумнівалися, чи він потрібний після губних приголосних. Без сумніву, апостроф корисний для відрізнення звуків З та ЗЬ у таких парах слів, як З'ЯВА і РОЗЗЯВА, чи З'ЯСУВАТИ і ЗЯТЬ. Арґумент, що апостроф потрібний для відрізнення української вимови від російської, доповідач уважає принизливим, виявом браку самопошани. Суверенна мова не цікавиться тим, як її сприймають чи вимовляють чужинці.

Тема доповіді проф. Чопика — як треба закінчувати родовий відмінок деяких жіночих іменників (третя відміна) — була порушувана вже попередніми доповідачами та дискутантами. Йдеться про те, чи писати: Руси, крови, соли, любови, радости тощо, як каже „харківський" правопис і словник Г. Голоскевича, чи радше: Русі, крові, солі, любові, радості, як цього вимагає сучасний „київський" правопис. Доповідач, виглядає, схиляється в бік цього другого написання, як більше послідовного. За інформаціями одного з дискутантів, жива мова в Україні дає (а принаймні давала ще декілька років тому) цим іменникам у родовому закінчення И, а не І, усупереч офіційному правописові. Професор одної з високих шкіл пояснював студентам, що, мовляв, — пишемо „радості", але читаємо — „радости". З цього ясно, що закінчення цих іменників на — СТИ більше питоме українській мові, і навряд чи варто його позбуватися задля спрощення правопису.

Кінчаючи, треба сказати, що цю першу правописну сесію ПКУС можна уважати історичною подією. Це чи не вперше в історії нашої еміґрації зійшлися мовознавці, викладачі, робітники пера та любителі мови, щоб послухати доповідей та висловити свою думку в справі наболілої

(Продовження на стор. 3-ій)

ФІНАНСИ СКВУ

(Закінчення зі стор. 2-ій)

нового, діючого для СКВУ апарату в поодиноких країнах і про пошанування та підтримку центральних крайових репрезентацій, як фактичних господарів і керівників нашого життя в тих країнах.

Така постанова дасть вистачаючу базу для збіркових акцій СКВУ і для піднесення їхніх результатів. Все ж таки вона мусить бути доповненою ще додатковими вимогами. Загальне оподаткування всіх наших громадян у всіх країнах світу на цілі СКВУ пов'яже щільніше нашу громадкість з цією нашою централею. Воно зміцнить моральні і фактичні зв'язки громадян з СКВУ і піднесе їхнє почуття відповідальности за нього: вони стануть почуватися більше, як дотепер, його органічними частинами, причасними до нього.

Одначе, це „податкове зобов'язання'' громадян для СКВУ породжує зобов'язання до громадян з боку СКВУ. А це зобов'язання СКВУ виявлятиметься в його відчутній присутності в наших громадських осередках. СКВУ не може існувати для громади „в облаках'', чи десь на якомусь „олімпі'', він мусить бути присутній серед неї своїми акціями, настановами, порадами й поглядами. Він муситиме постійно відчитуватися перед громадою зі своєї діяльности, своїх успіхів і неуспіхів. Це мусить бути „двонапрямний рух'' („ту вей трефік'', — як кажуть американці), і це вийде на користь і одній і другій стороні.

ВЕНС І ҐРОМИКО...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

комислячих у Совєтському Союзі.

Не зважаючи на підкреслювання Венса, що справа САЛТ II така важлива для дальшого існування людства, що не повинна бути пов'язана з іншими проблемами, то в четвер, 13-го липня, він зустрінувся з Атавіл Щаранською, дружиною Анатолія Щаранського, яка живе в Ізраїлі і бере активну участь в масових демонстраціях в обороні її чоловіка та інших совєтських дисидентів. Після 35-хвилинної розмови з Венсом, Щаранська сказала кореспондентам, що державний секретар обіцяв, що ЗСА зроблять все можливе, щоб добитись звільнення її мужа, бо судова розправа над ним є „порушенням людських прав і міжнародних договорів, які ґарантують ті права". П-і Щаранська повідомила, що відлітає до Вашінґтону, де має зустрінутися з віцепрезидентом Волтером Мондейлом, а відтак плянує прибути до Бонну, Західня Німеччина, і старатиметься побачитись з президентом Картером, який бере участь у вершинній економічній конференції лідерів індустріялізованих країн вільного світу.

Щодо самих переговорів відносно САЛТ II, то Венсові і Ґромикові не пощастило зліквідувати двох головних розбіжностей: контроверсії щодо розбудови нових ракет, зокрема американських „пересувних ракет" типу „Ем-Екс", і совєтського бомбовика, знаного на Заході як „Бекфаєр". ЗСА хочуть запевнити, що матимуть право розбудовувати ракети „Ем-Екс", які зменшили б небезпеку, що на випадок війни Совєтський Союз міг би знищити майже всі американські ракети, якщо вони будуть „нерухомі".

Відносно совєтського бомбовика „Бекфаєр", Москва твердить, що він не повинен бути зарахований до стратегічної зброї. Натомість ЗСА готові піти на компроміс і не включати того літака в новий договір, але вимагають писемного запевнення від совєтських властей, що на цей бомбовик будуть встановлені такі обмеження, щоб його не можна було використати для нападу на Америку.

З уваги на те, що Венс і Ґромико не зуміли усунути тих розбіжностей, вони заявили, що переговори між делегаціями обох країн продовжуватимуться весь час, а Венс і Ґромико знову відбудуть наради в тій справі правдоподібно у вересні під час звичайної сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Існує також можливість зустрічі Брежнєва з президентом Картером, але вигляди на таку зустріч в цьому році досить малі.

Ювілей і парафіяльне свято в Мейплвуді

Мейплвуд, Н.Дж. — У днях 10 і 11-го червня ц. р. відбулося тут урочисте відзначення 60-річного Ювілею української православної парафії Св. Вознесіння, пов'язане з парафіяльним храмовим святом. Урочистості розпочато в суботу ввечері Вечірнею, що її відслужили: о. протопресвітер Федот Шпаченко, митрофорний протоієрей о. д-р Юрій Шумовський і настоятель о. Іван Наконечний в присутності Владики Архиєпископа Константина з Чікаґо. Співав церковний хор під диригуванням Леоніда Харченка. Опісля Владика Константин і згадані отці відслужили Панахиду за покійного Митрополита Йоана, померлих настоятелів і членів парафії.

У неділю, о год. 9:30 ранку, Братство і Сестрицтво з хоругвами, вівтарні хлопці, семінаристи та діти недільної школи з кошичками квітів супроводили Владику, де на сходах церкви привітали його квітами та словом Лариса Гусак ід Молодшого Вудділу Української Православної ліґи та Іванка Шафранська від недільної школи.

У дверях церкви зустріли Владику голова Парафіяльного Уряду Леонід Гусак традиційними хлібом- сіллю і настоятель парафії о. Іван Наконечний, з хрестом і свяченою водою.

У церкві семінаристи Олег Гуцал і Мирон Оріон облачили Владику, а хор співав „Нехай радіє душа Твоя". Після цієї традиційної церемонії Владики Константин розпочав Св. Літурґію; йому сослужили: о. настоятель Іван Наконечний, о. протопресвітер Федот Шпаченко, о. Омелян Мицик — настоятель церкви св. Юрія із Майнерсвіллу, Пеннсильвенія, і диякон Євген Криволап. Присутніми при вівтарі були ще о. д-р Юрій Шумовський — настоятель церкви Св. Тройці в Ірвінгтоні і о. протоієрей Петро Мелех — сотрудник катедри Св. Димитрія у Картереті. Прислуговувало 11 вівтарних хлопців парафії, та співав хор із сольовим „Вірую" Ганни Шерей з Ню Йорку.

Участь у службі Архиєпископа Константина піднесла настрій під час відправи до особливої торжественности. Головною думкою глибоко - релігійної проповіді Владики, виголошеної обома мовами було, чи справді сприйняли ми Христа до глибини нашого єства і чи служимо Йому належно й самовіддано. Після Літургії всі присутні приступили до цілування хреста та мирування, яке уділяв Владика.

Після Служби Божої відбувся святочний бенкет в одній з кращих заль околиці при участі понад 300 осіб парафіян, гостей та представників інших парафій і товариств. При вході на залю Владику привітав хор співом „Іс пола еті, Деспота". Молитвою „Отче наш", проспіваною хором, розпочався бенкет, яким проводив, заступаючи хворого проф. Євгена Федоренка, голова парафіяльного уряду п. Леонід Гусак. Після американського й українського гимнів, він представив гостей за головним столом, представників організацій, та відчитав письмові привіти, між якими були: від Архиєпископа Марка, голови Консисторії о. протопресвітера А. Селепини, президента Картера та інших.

З усними привітами виступали: о. протопресвітер Богдан Железівський від Деканату Ню Йорку — Ню Джерзі, конґресмен Йосиф Мініш, проф. Михайло Цяпка від місцевого Відділу УККА, Роберт Клайн від Мейплвуду.

Із головною промовою виступив Владика Архиєпископ Константин, підкреслюючи значення існування Української Православної Церкви у вільному світі, зокрема в Америці, коли на Рідних Землях її нещадно нищиться. Присутні подякували Владиці за духовний пир.

Піонерам-засновникам вручено спеціяльні грамоти, їх було 32; 16 осіб одержали їх з благословенням Владики, а інші 16 осіб через стан здоров'я і вік не прибули.

Представники парафіяльних організацій: Братства, Сестрицтва, Клюбу Жінок, Клюбу Молодих Людей, Молодшого Відділу Української Православної Ліґи, танцювальної і недільної школи виступили з короткими привітаннями та склали дари на сплачення боргу. З нагоди цього подвійного свята, під час Богослуження і бенкету, на сплату боргу вплинуло понад 10,000 долярів.

Мистецьку програму виповнено „власними силами", бо всі три виконавці належать до цієї парафії. Започаткував програму, протодиякон Микола Чалий — бас, колишній соліст Харківської Опери, відспівавши три пісні; потім викона три пісні Раїса Дідов-Волуйчик — ліричне сопрано, яка закінчила Музичну Школу Джульярд, на кінець із фортепіяновим сольом виступила Лариса Гусак — учениця Українського Музичного Інститут (кляси Ґалі Клим), першунка багатьох музичних конкурсів, яка теж і акомпаньювала обом співакам. Оплесками, нагородили присутні всіх трьох виконавців.

Із заключним словом в обох мовах виступив настоятель парафії — о. Іван Наконечний, трудам і посвяті якого парафія у величезній мірі завдячує свій новий розвиток, включно з побудовою теперішнього храму та відновленням активности. У змістовому слові о. Іван привітав усіх присутніх, підкреслюючи значення нашої парафії в історії Української Православної Церкви в Америці.

Подякою Владиці Константинові, що своєю присутністю звеличав ці святкування, о. Іван закінчив своє слово та попросив о. Федота Шпаченка до проведення молитви, після якої Владика Константин дав своє архипастирське благословення, чим і закінчено офіційну частину бенкету.

Опісля відбулося забаву під звуки оркестри „Трембіта".

Святкування продовжено ще й на наступну неділю, 18-го червня, на яку припав День Зелених Свят і День Батька. Торжествену Службу Божу, під час якої восьмеро дітей приступило до Першої Сповіді й Святого Причастя, відправив настоятель о. Іван Наконечний при участі хору, закінчивши її колінопреклонною молитвою, многоліттєвієм для всіх Батьків та мируванням.

Пообіді влаштовано для довколишніх парафій і сусідів відкриту гостину чи т.зв. „Опенгаус", метою якої є познайомити чужинців з основами нашої віри, обрядами та мистецтвом. З тією ціллю вислано запрошення 33-ом американським церквам, а вівтарні хлопці рознесли 300 запрошень у сусідстві.

Відвідувачів при вході вітали члени парафії, роздаючи летючки з привітанням настоятеля о. Івана Наконечного та інформаціями про основи православної віри. Вони давали пояснення, відповідали на питання і показували церкву, де хор співав релігійні пісні, а в залі влаштовано багату й цікаву виставку. На одному зі столів розкладено церковні речі, як: евангеліє, образи, чашу та інше, потрібне для Богослужень, включно зі священичим облаченням і вінчальними вінцями, а біля них покладено картки з поясненнями.

Мистецька виставка різьблені писанки й інші вироби Валентини Третяк є відомі вже і нам і чужинцям. Це є мистецька виставка сама в собі на високому професійному рівні. Пані Міллі Подоляк демонструвала й пояснювала писання справжніх писанок. Вироби трипільської кераміки виставила пані Мотря Малюца-Янюк, а гуцульської — пані Маруся Процюк-Бокало.

Пан Данило Гулак цікаво й з обізнанням пояснював збірку поштових значків і грошей з часів Української Державности. Вишивки і традиційне печиво доповнювали цю із смаком і вмінням влаштовану виставку, що її підготовили Раїса Дідов-Волуйчик і Антоніна Гусак. Танцювальна група й церковний хор виступом закінчили програму. За кавою і солодким гості обмінювались враженнями у дружній і приємній атмосфері. Настоятель грецької церкви з Нюарку, подивляючи нашу парафію, розповідав і про свою.

Ювілейні святкування 60-ліття парафії відбулися успішно під кожним оглядом. Хочеться закінчити словами (з промови на бенкеті) о. Івана Наконечного:

Ми вдячні Богові за Його дотеперішнє Милосердя і Опіку та молимося, щоб з Його Поміччю ми досягли ще більших успіхів у спільній праці для Слави Бога, Його Святої Православної Церкви та нашого Українського Народу. (Л.П.)

ВІРШІ З В'ЯЗНИЦІ...

(Продовження зі стор. 2-ої)

дист — чи може бути щось гіршого для чесної людини, яка стала в обороні справедливости і гуманности?

Та в цьому царстві пекла не треба падати в стан розпуки.

Терпи страстну стезю
конань,
спізнай смертельні
чари
дороги добр і почезань,
свавілля і покари.
Хоч тяжко
душу берегти
під небом цим
полуднім,
а треба йти,
а треба йти
щосвятом і щобуднем.

Не було в минулому, нема й сьогодні легкого шляху за здійснення дуже елементарних ідей свободи, справедливости, людської й національної гідности. Ті, що рішають про це, — аморальні спекулянти, фарисеї і звироднілі варвари. Це вони ще нині торгують людьми, народами і територіями. Тому за їхні злочини терплять Стуси, Чорноволи, Лук'яненки та мільйони інших. Та чи зрозуміють люди страждання цих світлих душ? Чи схаменуться „сильні світу цього''?

От хоч би хвилинку відпруження, одну мить проміня радости. Нема. Навіть приявність найдорожчої людини — це вияв муки: вона вся біла, як свіча, сполохана горем, виразом стриманого ридання. Її нема, вона пішла — бідна і нещасна.

Прощай. Не озирайся.
І не клич.
... Скажи — синочок мій
нехай віка без мене
довікує.
Прощай. Не озирайся.
Озирнись!!!

В пам'яті поета, ніби на фільмовій плівці, спомини...

Здається, бачу: рвуться
буйні трави,
де вже відговорили
всі струмки,
а Україна, лебединя,
Слава
за сином назирає
з-під руки.
Невже то квітень?
І шпачиний клекіт,
ачи немудрі кпини,
чи чужі
обірвані рулади?
Чий же шепіт
урвавсь
на воронованім ножі?

І знову пригадуються пагорби, а „за горою — паділ, буєрак.

Цвітуть волошки
в золотому житі,
і над смарагдом луки
сяє мак.
У чорній сукні мавка
білорука
ступає — ніби вічністю
пливе.
Кружляє мак,
а над смарагдом луки —
уже нависло
небо гробове''.

Як у цьому, так і в подібних поет відчуває, що над усім рідним нависла гробова дійсність.

Не корись, не заломись, гідно стій за добро народу. Навіть в найгірших умовах

Із себе виклич лева
ґ шалій
між засувами, ґратами,
замками,
бо зацвітає всесвіт
шпичаками,
колючими дротами
веремій.

Тяжка доля ув'язненого поета в СССР. Та коли він порівняє їх з долею свого народу, то народне горе більше.

І що твої напасті,
і сподівання, і жалі,
як по Вітчизні вічні
страсті
горять, як зорі на шпилі.

Осамітнений, переживши багато страху, поет звертається до пам'яті, щоб вона поріднила сина з матір'ю Україною, щоб вона його почула. Страждання і душевні болі дійшли вже до такого вершка, що тілесна смерть була б легшою за життя мучення.

Поет попрощається з Україною. Ще скаже, що

Блажен, хто витрачать
уміє,
коли заходить
час утрат,
щоб залишилася надія
і виростала во сто крат

Що ж може сказати про своє життя? Адже він

Ще й до жнив не дожив,
ані жита не жав.
Не згубив, не лишив
і не жив.

Жаль і горе. Молода талановита українська людина у розквіті життя запроторена до тюрми, де в жахливих умовах коротає свій вік. І серед цього пекла поет попросить Господа, щоб післав гнів пречистий, подякує за „мале людське життя''. Житиме надією, яка в образі жінки

шепоче спрагло: Боже,
най святиться,
о, най святиться
край далекий мій.

А як закінчиться його земна мандрівка, тоді дух поета ярим громом відізветься

над цей похмурий мур,
над цю мару
і над Софіїну дзвіницю
зносить
угору й гору...
вони за мене
відтонкоголосять.

А люди, а брати і сестри по крові? Що вони спроможні зробити, та чи й роблять щось задля свого страждаючого побратима?

Українська збірка в Гарварді збагатилася новим надбанням

Кембрідж (ФКУ) — Понад 1,500 книжок із бібліотеки покійного Онуфрія Мурмилюка були передані до збірки рідкісних книг і рукописів Гарвардської української колекції. Збірка включає сотні першодруків праць українських письменників, як напр. О. Влизька, М. Куліша, Вал. Підмогильного, М. Йогансена, О. Досвітнього, А. Хвилі, А. Головка і цілий ряд книг розстріляних, засланих, замучених та знищених поетів, письменників, публіцистів.

Із серійних видань передано „Літературний Ярмарок," „Критику," „Життя і Революцію," „Нову генерацію," „Плуг," „Вапліте," „Кіно," „Всесвіт" — повний річник за 1925-ий рік, за редагуванням Еллана Блакитного, „Літературну Газету" та ряд інших.

У збірці є 556 видань з української драматургії. Збірка також багата в політично-громадські видання, які віддзеркалюють перше десятиліття влади большевиків в Україні. Це сьогодні дуже рідкісні видання, бо за океан не завжди доходили, а в Україні їх знищено.

Покійний бл. п. Онуфрій Мурмилюк народився в селі Видинів, Снятинського повіту в 1895 році. До Канади приїхав перед Першою світовою війною. Відтак переїхав до Детройту, Мічіґан, де прожив довгі роки аж до своєї смерти.

У придбанні цієї збірки для українського Гарварду, багато спричинилися п-ні Ольга Дужа і ред. Михайло Бажанський, широко відомі українські діячі та меценати Фонду Катедр Українознавства.

Формально передав цю надзвичайно цінну збірку син покійного бл. п. Онуфрія Мурмилюка, дня 26-го червня ц.р., на руки представника Гарвардської Бібліотеки п. Едварда Касинця, бібліографа Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету.

Матеріяли зберігатимуться у спеціяльних приміщеннях, у бібліотеці рідкісних книг, Гувтон.

ПРАВОПИСНА СЕСІЯ...

Закінчення зі ст. 2-ої)

проблеми нашого еміграційного правопису. Дискусії сесії проходили спокійно, діловито, без пристрастей, емоцій і фанатизму, які часом характеризують мовні дискусії, полеміки і двобої у нашій пресі. У кожного, мабуть, з присутніх була думка, що може це початок конструктивної співпраці науковців для остаточного впорядкування правописної справи.

Голова сесії, проф. Б. Романенчук, так „з'ясував у своїй програмовій промові минулого року пляни ПКУС на майбутнє: „...українські мовознавці-правописники... мали б обговорити найбільш пекучі справи українського правопису і пробувати устійнити певний проєкт, який пізніше прийняли б усі зацікавлені. Але таке обговорення можливе тільки на основі зближення протилежних позицій і злагіднення суперечностей."

„В дальшому пляні стоїть скликання конференції представників усіх наукових установ, які затвердили б цей проєкт, та представників преси й видавництв та шкільництва, щоб його прийняли до вжитку. До цього, правда, ще трохи далеко, але ми до цього будемо змагати і віримо, що ту ціль можна осягнути."

Із нарад першої правописної сесії ПКУС (такі сесії заплановані щорічно) справді складається враження, що до усталення еміграційного правопису ще доволі далеко. Тому дозволимо собі висловити побажання до управи і членів ПКУС, щоб вони приспішили темп правописного „діялогу". Коли дискусії затягнуться на багато років, навряд чи буде вже для кого цей правопис нормалізувати. Тому, чи не ліпше було б опрацьовувати правописні проблеми частинами, почки від найменше контроверсійних. Тоді можна б було опрацьовувати рекомендації ПКУС на кожній сесії і публікувати їх щорічно, хоч би тільки у прелімінарній формі.

Навряд, чи є сенс укладати та видавати будь-які правописні словники заки справа усучаснення „харківського'' правопису не буде належно і компетентно опрацьована. Впродовж тридцятьох років до цього не бралися ні НТШ, ні УВАН. Спроба зорганізувати співпрацю наших мовознавців Об'єднанням Педагогів Канади, в 60-их роках, не мала успіху. Єдина надія громади є, отже, на ПКУС. Віримо, що Конференція запросить до співпраці також тих наших мовознавців і науковців, що не є членами ПКУС. При неминучій розбіжності поглядів щодо поодиноких проблем, рішення повинні бути прийняті більшістю голосів. Тому всі компетентні наші лінгвісти, філологи та науковці повинні мати можливість висловити свої погляди у спірних справах. Тоді правописні рішення будуть усім прийняті та матимуть силу авторитету.

(КІНЕЦЬ)

ПОДЯКА

12 квітня осиротив нас і 15 квітня в Осередку Св. Апостола Андрія в Бавнд Бруку був похований

світлої пам'яті

ЯРОСЛАВ ПАЛИВОДА

Ми, найближчі рідні Покійного, просимо Блаженнішого Владику Митрополита Мстислава, що під час найближчої Служби Божої помолився за спокій душі Покійного, що передав нам своє співчуття в нашому тяжкому горі, прийняти нашу глибоку подяку.

Ми дякуємо щиро Високодостойним Отцям Духовним: Артемію Селепині, що очолив Заупокійні Моління і похорон Покійного; Франкові Істочину, Федотові Шпаченку, Федорові Форостію, Богданові Железівському, Петрові Мелеху, Іванові Наконечному, Василеві Покотилу — за участь в похоронних молінням і похороні Покійного.

Отцеві Йосифу Креті і церковному хорові Церкви-Пам'ятника та хористам і хористкам Катедри Св. Князя Володимира в Ню Йорку за спів в час Парастасу, Заупокійної Служби Божої, Панахиди і похорону Бл. П. Ярослава.

Дякуємо щиро товаришам Покійного по школі, зброї, пластовій організації „Сіроманці" і представникам Українського Пласту інших формацій, колеґам праці і покликання, представникам Братства Св. Андрія, членом і секретарем якого був Покійний, Сестрицтву Святої Покрови, представникам Батьківського Комітету школи українознавства при Церкві-Пам'ятнику, Ансамблю бандуристок імени Лесі Українки, з яким Покійний співпрацював, друзям, приятелям і знайомим, що брали участь у Заупокійних молінням і похороні.

Щиро дякуємо усім, що усно або писемно співчували нам в нашому тяжкому горі.

Щиро дякуємо всім, що на поминальному обіді поділилися споминами про життя і працю Покійного і теплим словом попрощали св. пам. Ярослава: д-рові Любомирові Онишкевичу, Пані-матці Олександрі Селепині — Голові Об'єднання Православних Сестрицтв; проф. Юрію Бобровському, Василеві Завітневичу, Юрію Нагорному, що прощав Покійного іменем Братства Св. Апостола Андрія.

Дякуємо щиро високошановній Голові Сестрицтва Св. Покрови Пресв. Діви Марії — пані Марії Сидоренко і сестрам, що приготовили традиційний поминальний обід.

Дякуємо щиро всім, що дали вінки і квіти до домовини і могили Покійного.

Дякуємо щиро всім, що взяли участь у збірці пожертв на цеглинку імени Покійного при будові Культурного Центру в Осередку Церкви-Пам'ятника.

Молимо Всевишнього, щоб нагородив Всіх Вас найціннішими скарбами земного життя — добрим здоров'ям.

Рідні Покійного:
ЛАРИСА — дружина
АНДРІЙ і НАТАЛІЯ — діти
ІВАН — батько
ОЛЕКСАНДЕР і НІНА ГАЛІОН — тесть і теща

З України наспіла сумна вістка, що в неділю, 18-го червня 1978 року, на 83-му році трудолюбного життя померла у Львові

СВ. П.

Марія Яворська

довголітня виховательна львівської української дошкільної дітвори.

Похорон відбувся у вівторок, 20-го червня, на цвинтарі у Винниках.

Вічна Їй пам'ять.

•

Замість квітів на свіжу могилу Незабутньої Виховательки на фонд допомоги українським сиротам у Бразилії 50.00 дол. складають Ференцевичі.

Успіхи нашої молоді

УКРАЇНКА У МІННЕСОТІ — ПЕРШУНКА

Роксана Данилюк, донька д-ра Раїси і д-ра Михайла Данилюків, має підстави записатися до першунів Міннесоти й інших стейтів, і також вона бож, її нагороджено у кількох ділянках протягом кількох років свого навчання у приватній середній школі з високими вимогами. Лише двох українців перед Роксаною змогли закінчити цю школу протягом сімдесяти років її існування.

Роксана Данилюк

Роксана Данилюк — найкраща піяністка школи, редактор відділу поезії у шкільному журналі, закінчила цієї весни цю школу у віці 16 років, з дозволу дирекції школи, відзначаючи її успіхи й інтелектуальний рівень.

Вже давніше вона виявляла зацікавлення мовами, і, наприклад, чотирьохрічний курс латинської мови вона закінчила за два роки. Одержувала різні нагороди на конкурсах французької мови а останній конкурс, який був спонзорований Американським Інститутом Міжнародних Студій у Вашінґтоні, Асоціяцією вчителів французької мови і двома видатними коледжами Міннесоти, на який з'їхалося біля 5,000 учасників різних шкіл стейтів Середнього Заходу, вона перейшла із блискучим вислідом, одержуючи першу нагороду („гренд прайс"), яка принесла Роксані, крім офіційних відзначень, запрошення від згаданого Інституту на турне по Франції на кілька тижнів.

Крім мов Роксана виявила не абияке зацікавлення біологією з медичним напрямком, і по цій лінії набиралася досвіду на курсі медичної біології, працюючи добровольцем у лікарні. Будучи прийнятою на кілька видатних коледжів, вона вибрала коледж св. Олафа недалеко Міннеаполісу, який був заложений норвезькими піонерами, і який останніми десятиріччями, разом із своїм сусідом — Карлтон коледжем, здобув собі назву „малого Гарварду Середнього Заходу", започатковуючи на цьому коледжі передмедичні курси навчання.

Чому ж тоді Роксана вивчала мови, питали її приятелі? Це була відповідь Роксани, — щоб догнати мою маму. Але, вивчаючи мови, чому ж тоді йти на біологічно-медичні науки, питали далі? Це, щоб догнати мого тата і могти колись писати до „Свободи" статті „На медичні теми" ще й, може, краще від нього...

Роксана Данилюк і її батьки належать до 25-го Відділу УНСоюзу.

В.П.

КООРДИНАЦІЙНИЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Президія КОУГЦУ вітає постання Товариства „Українська Гімназія" та закликає Проводи свого членства й українське громадянство підтримувати діяльність цього Товариства в напрямку здійснення його головного завдання — відкриття української гімназії в Західній Европі, а також звертається до секретаріяту СКВУ про підтримку в реалізації цього важливого діла.

Прийнявши до відома становище Центральної Управи Спілки Української Молоді в справі гасла „СУМ і СВУ процес" в Енциклопедії Українознавства, зошит ч. 38, стверджує з прикрістю, що не зважаючи на запобіглі заходи ЦУ СУМ, ані автор гасла проф. Я. Білинський, ані редакція ЕУ не внесли правильних коректив до тексту даних гасел, чим нанесли моральну шкоду СВУ-СУМ, а також і українській вільній науці, яку заступили неперевіреними гіпотезами та твердженнями з ворожих джерел. Ця справа, як також раніш опубліковані твердження про спадкоємність державности від УЦР до УРСР, вимагають ревізії і виправлення компетентними українськими науковими установами для збереження справжньої науковости Енциклопедії Українознавства.

У зв'язку з пляновим проголошенням наступного року — Світовим Роком Дитини, Президія КОУГЦУ закликає своє членство слідкувати за всіма заходами по підготовці до відзначення і проведення Світового Року Дитини, в країнах свого поселення, включатися активно в таку підготовку й приймати участь у всіх діях згаданого року. По лінії КОУГЦУ діятиме окрема комісія, що її очолив д-р Володимир Косик у Франції, яка співпрацюватиме з різними організаціями, зокрема молодіжними, шкільними та жіночими, котрі в головній мірі діятимуть у відзначенні Світового Року Дитини.

Посилене переслідування українських патріотів на рідних землях, їх ув'язнювання і засилка до концтаборів і психлікарень накладають на всіх нас обов'язок виступати в обороні ув'язнених і засланих українських патріотів, проводити різнорідні акції, використовувати всі можливі форуми, робити відповідні заходи до урядів країн свого поселення і різних міжнародних організацій, котрі займаються обороною людських прав, а постійну оборону українських політичних в'язнів у СССР належить розглядати як одне з особливо важливих завдань нашої діяльности. Таким самим важливим завданням є наші акції і дії в обороні прав українського народу, наші виступи проти посиленої русифікації, що її проводить окупант в Україні, наші протестні акції проти зумисного нищення української культури та вивозу української молоді на працю поза межі України.

Розглядаючи посилену ворожу дію серед українського громадянства в Західній Европі, яка має широкий і різнорідний засяг, Президія КОУГЦУ закликає Проводи свого членства звертати постійно якнайбільшу увагу на ворожу інфільтраційну дію серед українського громадянства, остерігати його і вказувати, як треба протиставлятися згаданій дії, демаскувати її та поборювати.

Аахен, 28-го червня 1978 р.

Президія КОУГЦУ

Школа Українознавства Т-ва „Українська Учительська Громада" в Чікаґо

Загальне явище зменшення числа учнів в Школах Українознавства не оминуло вправді і школи в Чікаґо, одначе вона ще далі є найбільшою рідною школою у вільному світі. 28-ий шкільний рік закінчила вона числом 454 учнів, які навчались в 21 клясах. Учительський збір нараховує 22 учителів у різному віці. Ця школа користується приміщенням катедральної школи св. о. Николая та керується програмами Шкільної Ради УККА. Багато уваги присвячується релігійно - моральному вихованні в дусі українського християнства, бо половина учнів учащає до публічних шкіл, а більш як четвертина — до американських католицьких шкіл. Тому релігія є обов'язковим предметом в усіх клясах, а викладають її 5 отців - катехитів з двох чікаґських парафій та дві сестри ЧСВВ.

Взірцеві українські батьки привозять своїх дітей часто з далеких передмість Чікаґо, бо сьогодні вже одна третина батьків живе поза містом, друга третина проживає в різних частинах його, а тільки одна третина залишилася в т зв. українськім осередку, при вулиці Чікаґо і Оклей. Та це не спричиняє проблем у відвідуванні школи, лише нечувані морози останньої зими вкрали кілька навчальних днів із шкільного календаря. Варто згадати, що до цієї дійсно соборної школи учащають учні із 11-ох українських парафій (найбільш з парафії свв. Володимира і Ольги — 207 і св. о. Николая — 152), пластуни — 183, сумівці — 141.

Опікуном школи від часу її створення в 1950 р. було і є ним сьогодні Т-во „Українська Учительська Громада". На підставі взаємного договорення і узгіднення в минулому році Батьківський Комітет школи перебрав фінансову і господарську адміністрацію під наглядом Опікуна школи.

Основним завданням школи є не лише передати її учням якнайбільше знання про Україну і українців в діяспорі, але також виховати їх в дусі любови до українства на зрілих громадян української спільноти І так: шкільний рік 1977/78 розпочали ми св. Літургією в катедрі св. о. Николая, а на закінчення року зорганізовано взяли участь у св. Літургії в соборі свв. Володимира і Ольги; свято Самостійности і Соборности школа відзначала 22-го січня 1977 р. спільно зі школою при православному Соборі св. Володимира та взяла участь у церемонії перед собором свв. Володимира і Ольги, де делеґовані учні піднесли прапори спільно з українськими комбатантами; на шкільному майдані 2-го жовтня 1976 р. шкільна молодь ентузіястично вітала Їх Блаженство Патріярха Иосифа; учні виступали з великим успіхом зі збірною деклямацією на загальногромадському святі в честь Тараса Шевченка 13-го березня 1977 р., були співучасниками у міжшкільній „Ялинці" усіх рідних шкіл Чікаґо 1976 р.; брали участь в „Днях Українського Школяря" в 1977 р., в „Апелі Молоді", присвяченому переслідуванням в Україні в рамках „Українських Днів" — 4-го червня 1977 р.; щорічно влаштовується шкільне Шевченківське свято і Свято Листопадового Зриву. В усіх клясах проведено збірку на фонд „Діти — Дітям", прихід з якого розділюється потребуючим допомоги студентам, школам, сиротинцям і т. п. Щоб оживити навчальний процес і розвинути природні здібності учнів, — створено шкільний хор, який постійно розвивається і прикрашує шкільні імпрези; проголошено конкурс читання книжок і роздано гарні книжкові нагороди переможцям конкурсу, збільшено покази прозірок з української історії, географії і культури (школа має поважну колекцію — коло 1000 прозірок), висвітлено фільм „Українська писанка" С. Новицького, заохочується кляси відвідувати виставки українського мистецтва, Український Музей чи українську Щадничо - Позичкову Касу, або спеціяльні імпрези як виставу українського лялькового театру СУА „Червона Шапочка". Не забували ми також про поширення культурного товариського життя учнів. „Прощальна Вечірка Матуристів" стягає щорічно всю середньошкільну молодь і алюмнів та проходить завжди з великим моральним успіхом. Зросло зацікавлення батьків нашою англомовною клясою, бо в минулому році вписали до неї 25 дітей, які вже зробили великий поступ і гарно володіють українською мовою. Також, щоб батьки краще запізнались з працею школи, влаштовано для них дуже цікаву виставку праць учнів: зшитків, рисунків, мап, шкільних і домашніх завдань, ручних праць, колекцій і т. п. Випускна кляса як кожного року, солідно приготовлялась до кінцевого іспиту і просила своїх учителів про додаткові лекції. Як надійшов день письмової матури — 6-го травня 1978 р. — 33 кандидати (17 дівчат і 16 хлопців) засіли за столами і повних 7 годин зосереджено працювали над своїми паперами. Два тижні пізніше відбулась усна матура. Знову за зеленим столом засіла Іспитова Комісія, що її цього року очолила інспектор мґр Віра Андрушків. До складу комісії входили ще: директор школи Микола Губчак, о. митр. М. Бутринський та викладачі: Дмитро Грушецький, Юлія Назаревич — українська література і мова; Наталія Хойнацька і Лука Костелина — історія України і географія з природознавством; Стефанія Чушак — культура. Чвірками входили кандидати до іспитової залі і витягали питання. Іспит виказав дуже добрий загальний рівень знання мови і матеріялу іспитованих кандидатів. Високий відсоток визначних оцінок — 7, дуже добрих — 12, добрих — 8, був вповні оправданий. Лише трьом учням признано достатню оцінку, а двом доручено повторити іспит.

Врешті надійшов день закінчення шкільного року і святочної ґрадуації. У шкільній авдиторії 17 дівчат і 14 хлопців у вишиваних блюзочках і сорочках ввійшли на сцену під проводом своїх опікунів під звуки маршової пісні і створили чудову картину. Коротка мистецька частина, якою проводила заступниця директора С. Чушак, розпочалась відспіванням традиційної студентської пісні: „Ґавдеамус". Слово від цьогорічних абсольвентів виголосила бездоганною українською мовою Ірка Ткачук, а від імені всіх учнів, що залишаються ще в школі, О. Малецька їх попрощала. Ансамбль матуристок у народних строях виконав в супроводі ґітар кілька народних пісень і танків. Фортепіянове сольо виконала єдина екстерністка Таїса Маркусь. Вокальне тріо „Троянди" — три сестри Малецькі, зібрало заслужені гарячі оплески. Розпочалась церемонія вручення дипломів. Короткими словами прощали абсольвентів: директор школи — М. Губчак, о. митр. М. Бутринський — катехит, опікуни кляс: Ю. Назаревич („кляса „А") і Д. Грушецький (кляса „Б") і учителька С. Чушак. Привіт і побажання дальших успіхів у житті передали абсольвентам: голова „Учительської Громади" І. Дмитерко, голова Батьківського Комітету — мґр М. Домашевський, від Відділу УККА в Чікаґо — д-р М. Харкевич.

Викликувані опікунами випускники входили на сцену і відбирали своє річне свідоцтво, матуральний диплом, американське свідоцтво признання — „Сертифікейт оф ачівмент", видане суперінтендентом публічних шкіл і спільне табльо. Директор школи викликав тих сімох матуристів, що склали іспит з визначним поступом, а саме: І. Баюк, Т. Білик, Д. Гірняк, М. Ільчишин, А. Коломиєць, І. Стадник, і І. Ткачук, і попросив представника УНСоюзу М. Сороку, щоб вручив їм грошові нагороди - чеки на 25 дол. При цьому директор відмітив, що УНСоюз — це організація, що не лише словами піддержує українських студентів, але практично реалізує клич: „Лицем до молоді". Потім голова Батьківського Комітету Матуристів — п. Яків Білик подякував у[illegible]елям за їх труд, а дел[illegible]вані учні вручили своїм виховникам подарунки і китиці квітів. Представниця організації „Український Золотий Хрест" п-і О. Яримович вручила директорові школи дуже вартісну книжку до шкільної бібліотеки на доказ признання за працю цієї школи над вихованням української молоді.

Микола Губчак